

Башлай Сергій Вікторович к.е.н., доц. каф. банківської справи,
Подоляка Олег Іванович к.е.н., доц. каф. економічної кібернетики
ДВНЗ «УАБС НБУ»

**РОЗРОБКА КОНЦЕПТУАЛЬНИХ ПІДХОДІВ ЩОДО РЕАЛІЗАЦІЇ
МАКРОПРУДЕНЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ В СФЕРІ БАНКІВСЬКОГО
РЕГУЛЮВАННЯ ТА НАГЛЯДУ**

Світова фінансова криза змусила черговий раз переглянути підходи до регулювання діяльності в банківській сфері, вказала на актуальність запровадження комплексного характеру до здійснення нагляду. За висновками, проведених ЄБРР досліджень, активність інтеграційних процесів в довгостроковій перспективі призводить до позитивного впливу, а в короткостроковій часто носить негативний характер. Зокрема, в Україні підвищена залежність від зовнішніх ринків капіталу (участь в статутному капіталі, субординований борг, значні зовнішні запозичення в іноземній валюті) «забезпечила» відчуття впливу фінансової кризи практично відразу після її початку. В країні сповільнилися темпи економічного розвитку, погіршився фінансовий стан підприємств та знизилася платоспроможність населення. При цьому банки, до цього досить швидко нарощуючи свої активи (в першу чергу, кредитні портфелі) за рахунок зовні запозичених ресурсів, зіткнулися з реальним проявом підвищених ризиків. За таких умов в банківській системі активно почали реалізовуватися процеси реструктуризації та реорганізації. З метою попередження нових та зниження впливу існуючих регулятор почав активно відслідковувати системні ризики, пов'язані з ростом притоку капіталу, кредитним та валютним ризиками і т. п.

Розвиток концептуальних засад щодо забезпечення фінансової стійкості банківської системи, має передбачати розробку комплексного підходу до регулювання системних ризиків на основі принципів макропруденційності. На початку XXI-го ст. під егідою Банку міжнародних розрахунків на міжнародному рівні була започаткована концепція макропруденційного нагляду в банківській сфері. Кінцева мета такого нагляду полягає в зменшенні втрат від фінансової нестабільності, пов'язаних з проявами банківських (загальноекономічних) криз, що забезпечується концентрацією уваги регулятора на системних ризиках та їх джерелах, а також врахуванні в пруденційних нормах діяльності банків макроекономічних індикаторів нестабільності.

Макропруденційна політика – це регуляторна діяльність об'єктом якої є ризики не одного сектору, а міжсекторні ризики, джерела яких можуть

концентруватися і в окремих секторах економіки: в банківській сфері, на фінансовому ринку, в реальному секторі економіки, і в декількох сегментах економічної системи, водночас. Вона передбачає реалізацію підходів, зміст яких спрямований на забезпечення системної стійкості в фінансовій сфері, а завдяки їй в економіці, взагалі.

Питанням змісту, переваг та недоліків макропруденційної політики сьогодні приділяється багато уваги як світі, так і в Україні. В окремих країнах світу (США, Великобританії та ЄС) цей підхід набув відповідного концептуального представлення та інституційного оформлення.

В першу чергу, були створені спеціальні установи функціями яких стали практичні моменти реалізації макропруденційної політики:

- визначення та оцінка рівня впливу кризових явищ на банківську систему країни;
- попередження розповсюдження негативного впливу із банківської на інші сфери економіки;
- розробка рекомендацій із зниження та попередження системної нестабільності;
- вивчення макроекономічної ситуації та стану ринків, що є вихідними параметрами функціонування банків.

В умовах функціонування банкоцентричної кредитної системи макропруденційний нагляд має концентруватися на системній стабільності фінансово-кредитної сфери, а не попередженні фінансової неспроможності (проблемності) окремих банків. При його застосуванні особлива увагу має приділятися системоутворюючим (чи наближеним до них) банкам та взаємозв'язку в фінансовій сфері (нагляд на консолідованій основі). Адже, ризик системної стабільності залежить від колективної поведінки учасників фінансового ринку, а генеровані ними ризики носять ендогенний характер.

Макропруденційне регулювання виступає важливим інструментом для системної оцінки показників стійкості фінансової сфери. Всебічний моніторинг за поведінкою та станом фінансових установ покликаний стати дієвим механізмом оцінки та раннього запобігання фінансовим потрясінням економічної системи країни в майбутньому.